

ROMÂNIA
JUDEȚUL TIMIȘ
MUNICIPIUL TIMIȘOARA
PRIMĂRIA
DIRECȚIA INCUBATOR DE PROIECTE
ECHIPA DE PROIECT -Dispoziție Primar nr.586/03.04.2023
NR. TMI2023-005038/07.08.2023

RAPORT DE SPECIALITATE

privind aprobarea documentației tehnico-economice – faza DALI și a indicatorilor tehnico-economici aferenți obiectivului de investiție „Memorialul (Traseul) Revoluției din Decembrie 1989 în Timișoara” din cadrul proiectului „Timișoara Capitală Europeană a Culturii: Memorialul Revoluției-decembrie 1989”, finanțat prin Planul Național Redresare și Reziliență 2020-2026, Componenta C11-Turism și Cultură, Investiția I2

În data de 17.10.2022 a fost semnat contractul de finanțare nr.8 pentru proiectul „**TIMIȘOARA CAPITALĂ EUROPEANĂ A CULTURII: MEMORIALUL REVOLUȚIEI-DECEMBRIE 1989**” în cadrul apelului de proiecte PNRR/2022/C11/MIPE/I2./Modernizarea/crearea de muzee și memorial, Planul Național de Redresare și Reziliență, **Pilonul IV. Coeziunea Socială și Teritorială, Componenta 11 – Turism și cultură, Investiția - I2. MODERNIZAREA/CREAREA DE MUZEE ȘI MEMORIALE.**

Prin „Memorialul (Traseul) Revoluției din Decembrie 1989 în Timișoara” din cadrul proiectului „Timișoara Capitală Europeană a Culturii: Memorialul Revoluției-decembrie 1989” – PNRR 2020-2026, C 11 se urmărește aducerea în spațiul public a evenimentelor din 1989, în punctele edificate ca având o importanță istorică pentru Timișoara, ca urmare a evenimentelor Revoluției din 1989. Se dorește o abordare holistică asupra disfuncționalităților și a particularităților fiecărei zone identificate și generarea unor soluții de amenajare a spațiului public, a unor intervenții ce pot genera o experiență și pune în context istoric și cultural evenimentele din 1989. Aceste intervenții vor conține elemente comune la nivelul tuturor locațiilor astfel încât să rezulte, la nivel perceptiv, un traseu al Revoluției.

Marcarea integrată a evenimentelor din 1989 în spațiul public timișorean este o nevoie esențială. Credem însă că orașul nu are nevoie de inserția unor obiecte masive și autonome, care să intre în conflict cu contextul urban. Este ceea ce se întâmplă din păcate, de cele mai multe ori în România, unde monumentele nu se înscriu într-un loc, nu îl onorează, ci îl folosesc în mod indiferent sau agresiv.

În același timp însă, Timișoara, chiar dacă este mai avansată în acest sens decât majoritatea orașelor din România, are nevoie de dezvoltarea de spații publice veritabile: locuri în care să se întâlnească memoria și viața urbană și care să respecte și să pună în valoare patrimoniul sau să impulsioneze amenajări comunitare în zone care au nevoie de ele. Monumente, memoriale sau alte intervenții de acest tip ar trebui să fie parte ale unor ansambluri armonioase, atractive și deschise permanent publicului.

Propunerea își dorește să susțină memoria vie, locul demn, dar accesibil tuturor, care să aducă împreună ce s-a întâmplat acum peste 30 de ani, orașul și locuitorii din ziua de azi; un tip de intervenție durabil, discret și capabil să evolueze. Un element suplimentar îl reprezintă folosirea unor mijloace tehnologice, printr-o platformă de realitate extinsă.

Situația existentă:

În momentul de față, în spațiul public, memoria revoluției este reflectată doar prin monumente de for public amplasate punctual în zonele relevante pentru evenimentele din 1989. Așadar, valorile revoluției nu se reflecte în spațiul public dincolo de o comemorare prin memorie a evenimentelor, spațiile urbane aferente nu oferă o calitate urbană care să permita locuitorilor și vizitatorilor să parcurgă traseul pe jos sau cu bicicleta, să se poată opri în siguranță, să poată petrece timp în ele, să comunice și să se informeze despre revoluția din 1989. Infrastructura spațiului public din zonele marcante ale revoluției are nevoie de modernizare și de un mod de a marca evenimentele ca parte a experienței cotidiene a orașului, respectiv a capitalei culturale 2023. Spațiul public reprezintă memoria revoluției într-o manieră nesatisfăcătoare la ora actuală. Transformarea lui va fi un factor de identificare socială și culturală, pentru locuitori și vizitatori.

Revoluția din 1989 reprezintă un punct marcant în istoria Municipiului Timișoara pentru parcursul democratic și European atât al orașului, cât și al României. De-a lungul anilor de democrație, identitatea si

dezvoltarea oraşului Timişoara, a fost strâns legată de succesiunea evenimentelor marcante din zilele Revoluţiei, evenimente a căror urme mai pot fi văzute şi astăzi.

Obiective preconizate a fi atinse prin realizarea investiţiei publice:

Obiectivul are ca scop crearea unui traseu al revoluţiei prin intervenţii punctuale la nivelul infrastructurii spaţiului public în combinaţie de intervenţii de tip instalaţie care pot transmite informaţie autovizuală nemijlocit sau prin mijloace conexe. Scopul final este de a crea o experienţă comemorativă şi participativă direct în spaţiul public, care aduce evenimentele din Decembrie 1989 în prezent utilizând o varietate de mijloace şi punându-le în contextual de astăzi.

Investiţia va asigura:

- Valorificarea patrimoniului-corelarea amenajării publice, adaptarea materialelor şi a soluţiilor cu fondul construit
- Recognoscibilitate-utilizarea unui limbaj visual coerent la nivelul tuturor zonelor de intervenţie
- Memoria locului- protejarea şi punerea în valoare prin modul de intervenţie, a evenimentelor ce au avut loc în zonele de intervenţie
- Accesibilitate- asigurarea unei accesibilităţi facile pentru toate grupele de vârstă, cu acordarea unei atenţii sporite pentru copii, vârstnici şi persoanele cu dizabilităţi
- Atractivitate – creşterea atractivităţii zonelor de intervenţie pentru timişoreni şi vizitatori, întărirea identităţii zonei;
- Durabilitate – intervenţii folosind material de bună calitate, potrivite locului şi rezistenţe în timp
- Sustenabilitate- intervenţii non-invazive folosind material de bună calitate, potrivite locului şi folosirii în spaţii cu trafic intens care se integrează în context, propuneri deschise corelării cu viitoare proiecte de reabilitare

Propunerea are în vedere intervenţii punctuale pe domeniul public al Municipiului Timişoara care împreună formează Memorialul (Traseul) Revoluţiei din 1989. Acesta va avea în vedere accesibilitatea diferitelor grupe ţintă, fiecare punct având o încărcătură de cunoaştere specific care va fi redată pe mai multe planuri prin intervenţiile propuse astfel încât aceasta să fie transmisă tuturor uşor.

Obiectivele generale ale proiectului sunt următoarele:

- Comemorarea durabilă a evenimentelor din Decembrie 1989
- Interpretarea în context contemporan şi prin experienţa direct a evenimentelor din 1989
- Construirea unui context urban care să dea prilejul de a reflecta şi păstra această experienţă din 1989 a Timişoarei

Obiectivele specifice ale proiectului sunt următoarele:

- Crearea unui traseu coerent vizual mediatic, tematic şi conceptual care leagă punctele marcante ale Revoluţiei din Decembrie 1989
- Realizarea unor puncte marcante în spaţiul public prin materialitate şi tehnologia care să reflecte memoria Revoluţiei din decembrie 1989 din Timişoara
- Îmbunătăţirea calităţii punctuale a spaţiului public (Piaţa Maria/Reşedinţa Pastorului Lazslo Tokes, Consiliul Judeţean/fost sediu PCR)
- Integrarea unei platforme media (Augmented Reality) care să permit o experienţă senzorială şi emoţională a locului

Situaţia propusă:

AMPLASAMENT :Municipiul Timişoara (9 locaţii)

- 1) ZONA MARIA – Piaţa Sfânta Maria (fostă B-dul 6Martie) /str. Gheorghe Doja (fostă str.Doja) /Timotei Cipariu,loc. TIMISOARA, jud. Timis.
- 2) PODUL TRAIAN-MARIA - str. Splaiul Tudor Vladimirescu, loc. TIMISOARA, jud. Timis.
- 3) ZONA OPEREI - str. P-TA IANCU HUNIAD (fostă Piaţa Ion Huniade), Piaţa Victoriei (fostă bd-ul 30 Decembrie), loc. TIMISOARA, jud. Timis.
- 4) ZONA PIATA LIBERTATII - str. P-TA LIBERTATII, loc. TIMISOARA, jud. Timis.
- 5) ZONA PIATA SF. GHEORGHE - str. P-TA SFANTUL GHEORGHE, loc. TIMISOARA, jud. Timis
- 6) ZONA PREFECTURA - str. B-dul Revoluţiei din 1989 (fostă B-DUL 23 AUGUST), loc. TIMISOARA, jud. Timis.
- 7) ZONA BAILE NEPTUN – Splaiul Nistrului (fostă str.DREGHICI), loc. TIMISOARA, jud. Timis
- 8) ZONA CIMITIR EROILOR – Bulevardul Sever Bocu nr. 1 (fostă str.CALEA LIPOVEI nr.3), loc. TIMISOARA, jud. Timiş

9) ZONA MARTIRILOR –str. Mareșal Constatin Prezan (fostă str.LIDIA), loc. TIMISOARA, jud. Timis.

În vederea implementării obiectivului de investiție „Memorialul (Traseul) Revoluției din Decembrie 1989 în Timișoara” din cadrul proiectului „Timișoara Capitală Europeană a Culturii: Memorialul Revoluției-decembrie 1989” a fost elaborată documentația tehnico-economică la faza DALI în baza HG nr.907/2016 de către firma Q GROUP PROIECT SRL în baza contractului de proiectare nr.81/08.08.2022.

Ceea ce subliniază acest proiect este tocmai ideea că momentul Revoluției face parte din viața noastră, zi de zi. Este un lucru simplu precum respirația, care fundamentează existența noastră într-o lume total diferită de cea a dictaturii anilor comuniști. Proiectantul propune ca în acest mod puternic, prin inserarea unui tip de paviment special, să semnalizeze câteva locuri în traseul urban timișorean și să propună un tip de experiență a memoriei diferite, în care monumentul nu rămâne exterior și pus deoparte de viața orașului, ci este inserat în cotidian. Aceste intervenții pe trotuarele și în piețele orașului vor face parte din drumurile zilnice, vor fi străbătute sau descoperite de vizitatorii Timișoarei și vor fi celebrate în fiecare zi.

Ideea aceasta a moștenirii Revoluției, această respirație liberă a noastră a condus și la ideea de a alege culoarea turcoaz pentru a marca intervențiile noastre. Ideea de a marca pamântul cu o culoare apropiată de a cerului este un mod de a celebra acest moment eroic. Materialele propuse în proiect, granit turcoaz și bronz, asigură rezistența și durabilitatea intervențiilor.

Intervențiile spațiale propuse reprezintă în același timp obiecte și locuri. Au valoare de reper și de memorie – sunt așezate în poziții-cheie, cu vizibilitate maximă, sunt puternice și recognoscibile – însă sunt și discrete, fiind așezate în cel mai puțin intruziv mod posibil. Sunt complet accesibile și incluzive, permițând utilizări și apropieri dintre cele mai diverse. Nu presupun schimbări de infrastructură, nu agresează clădirile sau alte elemente de patrimoniu sau vegetația existentă, sunt respectuoase cu monumentele existente statui sau plăci memoriale. În unele dintre zone, aceste trei elemente vor fi completate cu un copac sau doi.

Dimensiunile mai reduse ale intervenției sunt o alegere strategică: ele permit concentrarea bugetului pe elemente prețioase, demne, construite din materiale nobile, durabile și ușor de întreținut (granitul turcoaz propus are o culoare puternică și fără a fi lustruit, culoare lui va fi accentuată prin tratamente de protecție). Limitarea și o așezarea precisă și chibzuită înseamnă însă și adaptabilitate și deschidere. Intervențiile funcționează în situația prezentă și ca nuclee și generatoare ale unor viitoare amenajări extinse ale spațiilor respective. Este vorba, de sustenabilitate în sensul cel mai profund, acela de a face posibile scenarii și evoluții viitoare, păstrând în același timp coerența și identitatea proiectului.

În plus, modularitatea este o componentă esențială. Aceasta va permite extinderea traseului, folosind aceleași materiale și principii, fără a-și schimba identitatea și fără a altera ideea de la care a pornit. Locuri noi, rezultate în urma studiilor și a analizei propunerilor dinspre societatea civilă vor putea fi astfel integrate în traseu.

Soluția tehnică din punct de vedere arhitectural:

Fiecare dintre intervenții se compune din următoarele elemente principale:

- Unul sau mai multe dreptunghiuri acoperite cu lastre din granit turcoaz de dimensiuni identice 1x1m. Înconjurat de o bandă metalică (bronz), aceste sunt precis delimitate de spațiul dimprejur, însă așezate la aceeași cotă și ușor și permanent accesibile. Pe banda metalică va fi inscripționat un text despre momentul particular legat de acel loc în zilele Revoluției din decembrie. Textul este formulat la persoana a treia, o relatare a celor mai importante evenimente petrecute în acel loc, sau în zona adiacentă.

- „Mărturia”. O placă din același metal va conține un scurt citat dintr-o mărturie a unui participant direct la evenimente. Aceste texte vor veni în contrast cu cele anterioare, fiind în principal texte culese din declarații ale supraviețuitorilor și martorilor evenimentelor care vor fi formulate la persoana întâi.

- Acolo unde spațiul o permite, va fi așezat un element esențializat de mobilier urban, o bancă ce urmărește modulul general și permite marcarea mai bună dar și folosirea spontană și variată a spațiului (odihnă, socializare etc.).

- O placă din același metal (bronz), integrată în suprafața băncii. Aceasta va conține un text gravat de dimensiuni minimale, ce va menționa acest loc ca făcând parte din întregul traseu, precum și invitația de a accesa platforma de realitate extinsă a proiectului. Textul va avea și o variantă sintetică în Braille. Acolo unde amplasarea băncii nu este posibilă, se va integra o variantă succintă în banda metalică din jurul platformei din piatră.

- Accesibilitatea spre lumea virtuală se va face prin scanarea codului QR poziționat ori pe bancă ori unde va fi placa cu textul gravat. Platforma online deschisă va genera o arhivă dinamică cu fotografii, înregistrări video și audio și alte documente referitoare la Revoluție și oraș.

Luând în considerare prevederile legale expuse în prezentul raport, apreciem că Proiectul de hotărâre privind aprobarea documentației tehnico-economice – faza DALI și a indicatorilor tehnico-economici pentru obiectivul de investiție „**Memorialul (Traseul) Revoluției din Decembrie 1989 în Timișoara**” din cadrul proiectului „*Timișoara Capitală Europeană a Culturii: Memorialul Revoluției-decembrie 1989*”, finanțat prin Planul Național Redresare și Reziliență 2020-2026, Componenta C11-Turism și Cultură, Investiția I2, îndeplinește condițiile tehnice pentru a fi supus dezbaterii și aprobării plenului consiliului local.

Direcția Incubator de Proiecte

**Director executiv,
Adriana DEACONU**

Serviciul Documentații Proiecte,

**Șef Serviciu
Roxana Canceal**

